

LATVIJAS REPUBLIKAS SAEIMAS DEPUTĀTS

Jēkaba iela 11, Rīga, LV-1811 • Tālrunis: 6708 7321 • Fakss: 6708 7100 • E-pasts: saeima@saeima.lv

Rīgā

2012. gada 10. decembrī
Nr. 6/65 - 1-1/28-11/12

Mandātu, ētikas un iesniegumu komisijai

Par 11. Saeimas deputātes Dainas Kazākas rīcības atbilstību Saeimas deputātu ētikas kodeksam

Š.g.19.jūnijā Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas Demogrāfijas lietu apakškomisija izveidoja darba grupu „Par valsts atbalstu krīzes grūtniecības gadījumos, aizsargājot nedzimuša bērna tiesības uz dzīvību”.

Pēc kustības „Par dzīvību” iniciatīvas, kā arī nemot vērā minētās tēmas aktualitāti un plašo rezonansi sabiedrībā un medijos, š.g.13.septembrī kopā ar 11.Saeimas deputāti Ingu Biti Saeimas Prezidijam iesniedzām iesniegumu par vēlmi organizēt konferenci par nedzimuša bērna tiesībām uz dzīvību (*Pielikums Nr.1.*). Pēc vairākām nedēļām, precizējot konferences organizēšanas detaļas, Saeimas Prezidijs nolēma atbalstīt konferences „Tiesību uz dzīvību tvēruma mūsdieni sabiedrībā” organizēšanu š.g.16.oktobrī Saeimas Sarkanajā zālē. (*Pielikums Nr.2.*).

Š.g.2.novembrī 11.Saeimas deputāte Daina Kazāka Saeimas Prezidijam adresēja iesniegumu Nr.8/2-2-i/180-11/12 par nepilnībām konferences „Tiesību uz dzīvību tvēruma mūsdieni sabiedrībā” rīkošanā (turpmāk – Iesniegums) (*Pielikums Nr.3.*), kuru Saeimas Prezidijs nodeva izskatīšanai Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā.

Pēc Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas 28.novembra darba kārtības izziņošanas, konstatējot, ka darba kārtībā iekļauts jautājums par Iesnieguma izskatīšanu, telefoniski vēršos pie D. Kazākas ar lūgumu atsaukt Iesniegumu, lai radušās neskaidrības risinātu savstarpēju sarunu ceļā. Diemžēl D. Kazāka uz manu aicinājumu neatsaucās, tāpēc 2012.gada 28.novembrī Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijā tika skatīts iepriekš minētais jautājums. Komisijas deputāti atzina, ka konferences organizētāji nav pārkāpuši esošos konferences organizēšanas noteikumus (*Pielikums Nr.4.*). Pēc komisijas sēdes atkārtoti aicināju D. Kazāku tikties un pārrunāt situāciju, ar mērķi uzturēt koleģiāli cienīgas attiecības, jo deputātes Iesniegumā minētais nav ne patiess, ne ētikas standartiem atbilstošs. Arī šis aicinājums palika bez ievērības.

Nemot vērā, ka radušos situāciju nebija iespējams risināt savstarpēju sarunu ceļā, vēršos ar iesniegumu Mandātu, ētikas un iesniegumu komisijā, lai izvērtētu D.

SAEIMAS KANCELEJA

10 -12- 2012

Plkst. 15:05

Kazākas rīcības atbilstību Saeimas deputātu ētikas kodeksam (turpmāk – Ētikas kodekss).

Ētikas kodeksa 1.punkts nosaka, ka Ētikas kodeksa „**mērķis ir iedibināt augstus uzvedības standartus un tādējādi vairot sabiedrības uzticēšanos Saeimai.**”

Pirms sūdzēties Saeimas struktūrvienībām par iespējamām un šķietamām nepilnībām vai neatbilstībām, ētiski korekti būtu dialogā noskaidrot faktiskos apstākļus par referentu uzaicināšanu un citus ar konferences organizēšanu saistītus jautājumus. Deputātes izvēlētā rīcība neliecina par augstiem uzvedības standartiem un labu parlamentāro praksi, tādējādi pārkāpts Ētikas kodeksa 1.punktā ietvertais pamatzstādījums. Ētiski korekti kārtot ikdienas jautājumus būtu jākļūst par uzvedības normu Saeimā. Deputātiem, kā vēlētāju uzticības personām un augstām valsts amatpersonām, ir jārāda priekšzīme sabiedrībai.

Ētikas kodeksa 7.punkts nosaka, **ka deputāts balstās uz faktiem, to godīgu interpretāciju un argumentāciju.**

D. Kazāka Saeimas Prezidijam adresētajā Iesniegumā norāda, ka *Sanhosē panti* ir „[...] nelielas, ap 40 cilvēku, grupas viedoklis un tas pieprasī abortu aizliegumu. [...] Dokumentu autori un popularizētāji Eiropā, proti, G.Puppинк un A.Zaborska, ir labi zināmi katoļu baznīcas viedokļa advokāti, kas vēršas pret abortiem un sievietes tiesībām izvēlēties. Minētais dokuments nav ieguvis nekādu starptautisku autoritāti ne zinātnieku, ne politiku, ne sabiedrības lokā.[...].” Ar *Sanhosē panti* publikācijā nedēļas žurnālā „Jurista Vārds” (Pielikums nr.5.) iepazīstināja augsta līmeņa tiesību speciālists, Eiropas Cilvēktiesību tiesas jurists Juris Rudevskis. *Sanhosē pantu* mērķis ir „pierādīt, ka nedzīmis bērns jau tiek aizsargāts ar starptautiskajiem līgumiem cilvēktiesību jomā un ka valdībām ir jāsāk aizsargāt nedzīmušie bērni, izmantojot starptautiskās tiesības.” Līdz ar to *Sanhosē pantu* parakstītāji neiestājas par abortu aizliegumu, bet gan valsts pienākumu sniegt atbalstu sievietēm, tādējādi aizsargājot nedzīmušu dzīvību. 2011.gadā *Sanhosē panti* tika svinīgi prezentēti Lielbritānijas Lordu palātā, Eiropas Parlamentā un ANO mītnē Ņujorkā, un tos ir parakstījuši 40 prominenti augsta līmeņa eksperti no dažādām pasaules valstīm, tostarp, Havjērs Borrego (Javier Borrego), bijušais Eiropas Cilvēktiesību tiesas tiesnesis; Toms Kobērns (Tom Corburn), medicīnas doktors, ASV Senāta loceklis; Anna Zaborska (Anna Zaborska), Eiropas Parlamenta locekle, bijusī Eiropas Parlamenta Sieviešu lietu komisijas priekšsēde u.c.¹

D. Kazāka Iesniegumā norāda, ka „*Demogrāfijas lietu apakškomisijas ietvaros ir izveidota darba grupa, kura aktīvi diskutē par iespējamiem grozījumiem [...]. Lai arī ar grozījumiem plānots nodrošināt augla aizsardzību, tie ietver slēptu abortu aizliegumu, tai skaitā: [...] 2) rada apdraudējumu sievietes veselībai un dzīvībai [...] 4) potenciāli radīs nelabvēlīgas sekas: potenciāli nogalinātus jaundzimušos, pamestus bez vecāku gādības, bērnu namos ievietotus un tikai varbūtējai adopcijs atdotus bērnus.*” Darba grupas „Par valsts atbalstu krīzes grūtniecības gadījumos, aizsargājot nedzīmuša bērna tiesības uz dzīvību” dalībnieki vienojās, ka darba grupas mērķis ir nodrošināt iespēju sievietēm izdarīt pārdomāt un brīvu izvēli grūtniecības gadījumos, kad tiek pieļauta tās mākslīga pārtraukšana un aizsargāt nedzīmušu dzīvību no ieņemšanas brīža. Jau pirmajā darba grupas sēdē, lai ieviestu skaidrību pēc ažiotāzas plašsaziņas līdzekļos, darba grupas dalībnieki apliecināja, ka nevienam no klātesošajiem ne atklātā, ne slēptā veidā mērķis nav abortu aizliegums (Pielikums Nr.8.). Rosināto izmaiņu devīze bija "atbalsts, nevis aizliegums", proti, veidot atbalsta

¹Rudevskis J. Brīvas filozofiskas piezīmes uz Sanhosē pantu malām. Jurista Vārds, 2012. 21.augusts, nr.34 (733).

mehānismu sievetei vai ģimenei, kura ir smagās izvēles priekšā. Izvēlētais izteiksmes veids ir ne tikai darba grupas locekļu klaji aizskarošs, bet arī neobjektīvs, jo saskaņā ar Pasaules Veselības Organizācijas, UNICEF, ANO Iedzīvotāju fonda un Pasaules bankas datiem, Īrija, valsts ar vienu no stingrākajiem abortu likumiem Eiropā, ir pasaulē drošākā vieta mātei un bērnam ar viszemākajiem sieviešu mirstības rādītājiem pasaulē.²

Nepamatota ir arī Iesniegumā ietvertā norāde par pielikumu Nr.1 „[...] un parādot Latviju kā nākamo valsti, kurā tiek strādāts (pie kam valsts līmenī) pie dzīvības aizsardzības no ieņemšanas brīža jeb aborta aizlieguma. (skat. pielikumu Nr. I)”. Dzīvības aizsardzība no ieņemšanas brīža ne saturiski, pamatojoties uz sintakses normām, ne juridiski nav vienāda ar abortu aizliegumu. Darba grupas dalībnieces profesore, LU Juridiskās fakultātes Krimināltiesisko zinātņu katedras vadītāja Valentija Liholaja un zvērināta advokāte, tiesību zinātņu doktora zinātniskā grāda pretendente Petra Janule publikācijā nedēļas rakstā Jurista Vārds norāda: „Rūpīga iepazīšanās gan ar pamatojumu priekšlikumam par nedzimuša bērna tiesībām uz dzīvību un attīstības aizsardzību, gan ar I. Parādnieka prezentāciju apakškomitejas pirmajā sēdē šā gada 12. jūnijā, gan arī personīgi dzirdētais nākamajā - 19. jūnija - sēdē un 17. jūlija darba grupas sēdē, mūsuprāt, ļauj pilnībā izslēgt jebkādu norādi uz it kā plānojamo abortu aizliegumu, kā tas tiek traktēts. Par abortu aizliegumu te vispār nekas nav minēts, un diez vai tas arī būtu loģiski, jo Latvija konsekventi jau kopš 1955. gada atrodas to 52 valstu starpā, kur ir atļauta grūtniecības pārtraukšana pēc sievietes lūguma līdz 12. grūtniecības nedēļai, taču strikti ievērojot likumā noteiktos priekšrakstus, kas attiecas gan uz pašu sievieti, gan ārstniecības personu.”³ Pielikumā pievienoju profesores V. Liholajas sagatavoto argumentāciju darba grupai (*Pielikums Nr.7.*). Uz apgalvojumu absurdumu norāda arī fakts, ka, piemēram, Ungārijas mākslīgās pārtraukšanas tiesiskais regulējums ir gandrīz analogisks spēkā esošajam grūtniecības tiesiskajam regulējumam Latvijā, un Ungārijas 2011. gada Ģimenes aizsardzības likuma Nr.CCXI 3.panta pirmā daļa nosaka, ka „Likumi paredz embriju un augļu dzīvības aizsardzību un atbalsta sniegšanu no bērna ieņemšanas brīža.” (*Pielikums Nr.8.*). Tiesību normas ir skatāmas sistēmiski un neatrauti viena no otras, pretējā gadījumā var nonākt pie nepareizas tiesību normu interpretācijas. Piemēram, Vācijas Krimināllikuma 218.paragrāfa pirmais teikums nosaka, ka grūtniecības pārtraukšana ir prettiesiska, par kuru iestājas kriminālatbildība un tikai turpmākie panta teikumi nosaka gadījumus, kad grūtniecības pārtraukšana ir tiesiska, no kā secināms, ka Vācijā aborti nav aizliegti (*Pielikums Nr.9.*).

Iztulkojot D. Kazākas Iesniegumam pievienoto pielikumu Nr.1., secinu, ka norādītajā rakstā ietvertā informācija ir atspoguļota objektīvi un nevienā no teikumiem nav minēts par abortu aizliegumu. Nav korekti nepievienot pielikuma teksta tulkojumu valsts valodā, jo tas rada iespēju iesniedzējam maldināt tā adresātu. Turklat saskaņā ar Valsts valodas likuma 8.panta pirmo daļu lietvedībā un dokumentos lietojama valsts valoda.

Ētikas kodeksa 8.punkts nosaka, ka „[...] Deputāts respektē cilvēktiesības un argumentācijai neizmanto atsaukšanos uz savu oponentu [...], reliģisko pārliecību, [...]”. D. Kazākas norāde „G.Puppinck un A.Zaborska ir labi zināmi katoļu baznīcas viedokļa advokāti” diskriminē Sanhosē pantu parakstītājus pēc reliģiskās pārliecības. Pieņēmums vai fakts, ka viedokļa paudējiem ir atšķirīga

²“Maternal Mortality in 2005: Estimates developed by WHO, UNICEF, UNFPA and The World Bank”, pp.15,23-27. Pieejams: http://www.who.int/whosis/mme_2005.pdf.

³Liholaja V. Janule P. Pārdomas par diskusiju saistībā ar abortiem. Jurista Vārds, 2012. 14.augusts, nr. 33 (732).

MF
111

religiskā pārliecība, nedod pamatu uzskatīt, ka tiem ir mazākas tiesības paust savu viedokli vai arī izteiktais viedoklis būtu jāvērtē atšķirīgi. „Religiskās pārliecības brīvība ir cilvēka dabisko tiesību sastāvdaļa. Necienīgi vai rupji aizskart kāda reliģiju nozīmē pārkāpt indivīda cilvēktiesības.”⁴

Pamatojoties uz iesniegumā norādītajiem faktiem un tam pievienotajiem pielikumiem, lūdzu izvērtēt D. Kazākas rīcības atbilstību Ētikas kodeksa 1., 7. un 8.punktam.

Pielikumi:

1. 2012.gada 13.septembra 11. Saeimas deputātes Ingas Bites un 11.Saeimas deputāta Imanta Parādnieka iesnieguma Nr.6/65-1-i/19-11/12 kopija uz 3lp.;
2. Konferences „Tiesību uz dzīvību tvēruma mūsdienu sabiedrībā” organizēšanas gaita uz 1lp.;
3. 2012.gada 2.novembra 11.Saeimas deputātes Dainas Kazākas iesnieguma Nr.8/2-2-i/180-11/12 kopija uz 7lp.;
4. 2012.gada 28.novembra Budžeta un finanšu (nodokļu) komisijas sēdes protokola Nr.116 kopija uz 1lp.;
5. Sanhosē panti: aborts un nedzimuša bērna statuss starptautiskajās tiesībās. Jurista Vārds, Nr.34 (733), 2012.gada 21.augusts uz 3lp.;
6. 2012.gada 31.jūlijā Demogrāfijas lietu apakškomisijas darba grupas sēdes protokola Nr.1. kopija uz 3lp.
7. Dr.iur., LU Juridiskās fakultātes profesores V. Liholajas sagatavotais materiāls darba grupai uz 1lp.
8. Fragments no Ungārijas 2011. gada Ģimenes aizsardzības likuma Nr.CCXI uz 1lp.
9. Vācijas Krimināllikuma 218. un 219.paragrāfs uz 1lp.

Cieņā,

11.Saeimas deputāts

Imants Parādnieks

⁴Balodis R. Dr.iur., prof. Religijas zaimošanas un religisko jūtu aizkaršanas tiesiskie aspekti. Pieejams:http://home.lu.lv/~rbalodis/Articles_Ringolds_Balodis/Gr_BT/Balodis%20R_Religijas%20zaimosana.pdf